

29.3.2019

EOAK/3291/2018

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Notari Kaisu Lehtikangas

ASUMISPALVELUYKSIKKÖ MUTTERIMAJA

Tarkastuspöytäkirja

Aika 28.6.2018

Paikka Asumispalveluyksikkö Mutterimaja
Bostoninkaari 11, 04320 Tuusula

Läsnä Oikeusasiamiehen kansliasta:
vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Pirkko Äijälä-Roudasmaa
notari Kaisu Lehtikangas

Mutterimajasta:
asumisohjaaja - - -
asumisohjaaja A
asumisohjaaja opiskelija - - -

TARKASTUKSESTA

Tarkastus tehtiin ennalta ilmoittamatta. Oikeusasiamiehen kanslian edustajat esittivät apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin antaman määräyskirjan tarkastuksen suorittamista varten ja kertoivat apulaisoikeusasiamiehen suorittamista tarkastuksista sosiaalihuollon yksiköihin.

Asunnottomien, päihde- ja mielenterveyskutoitujen palvelukeskusten ja erilaisten tukikotien tarkastuksilla pyritään varmistamaan, että kunnat huolehtivat myös heikommassa asemassa olevien kuntalaisten perustuslain 19 §:n mukaisesta oikeudesta sosiaaliturvaan ja huolenpitoon sekä edistävät jokaisen oikeutta asuntoon.

Sosiaalihuoltolain mukaan kunnan tehtävänä on järjestää tilapäistä asumista henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua.

TARKASTUSKOHTEESTA

Sininauha Oy:n ylläpitämä asumispalveluyksikkö Mutterimaja Tuusulassa on tarkoitettu tuusulalaisille päihde- ja mielenterveyskuntoutujille, jotka haluavat sitoutua päihdeettömään asumiseen. Rakennuksen omistaa Sininauhasäätiö, mutta Tuusulan kunta on ostanut kaikki asiakaspaikat. Mutterimaja muodostuu mutterin muotoisesta päärakennuksesta ja kahdesta rivitalosta. Mutterimajassa on 22 yksiötä, joissa on tupakeittiö ja kylpyhuone ja asunnot ovat kooltaan 28–32 m². Kaikissa asunnoissa on oma terassi. Asunnot ovat kalustamattomia ja asukkaita avustetaan tarvittaessa kalusteiden hankinnassa. Yksi asunnoista on niin sanottu Nopsa-asunto, jossa voi asua korkeintaan kolme kuukautta. Tarkastuksen aikana asukkaita oli 21, joista neljä oli naisia. Asukkaissa oli myös yksi pariskunta. Ikäjakauma oli 29–70 vuotta.

Asukasvalinnoissa huomioidaan Tuusulan kunnan päihdetyöntekijän, Mutterin ohjaajien sekä kunnan sosiaalityöntekijän näkemys. Asukkaat ovat yleensä asunnottomia ja tulevat Mutterikotiin mm. katkaisuhoidosta tai kotoa. Mutterimajassa asumisen on tarkoitus olla väliaikaista, mutta asukkaissa oli muutamia, jotka olivat asuneet useamman vuoden.

Asukkaat tekevät Sininauha Oy:n kanssa vuokrasopimuksen, joka on ensin voimassa kolme kuukautta ja jos kaikki menee hyvin, niin sopimus jatkuu toistaiseksi voimassaolevana.

Palvelut ja tuki

Asumisohjaajat ovat paikalla klo 8.00–18.00. Asumisohjaaja A toimii myös sosiaalisena talonmiehenä ja asuu Mutterimajan yhteydessä olevassa asunnossa. Hän työskentelee arkisin 18–08 välisenä aikana sekä viikonloppuisin henkilökunnan ollessa vapaalla. Häneen voi kiireellisissä asioissa olla yhteydessä.

Päiväkeskuksen tilat ovat avoinna kaikille muillekin asiakkaille kuin asukkaille maanantaista torstaihin klo 8.00–16.00 ja perjantaisin klo 8.00–14.00 välisenä aikana.

Kun uusi asukas muuttaa Mutterimajaan edellytetään, että hän tapaa päihdetyöntekijää. Työntekijöiden tehtävänä on neuvoa ja tukea asumisessa ja auttaa esimerkiksi Kela asioiden hoidossa. Asukkaiden puolesta ei tehdä mitään, vaan asukkaita kannustetaan vahvasti omatoimisuuteen. Asukkaille nimetään oma työntekijä.

Asukkaille tarjotaan aamupuuro ja kahvit, mutta niiden valmistus on asukkaiden tehtävänä. Mutterimajaan tuodaan lahjoitusruokaa Tuusulan seurakunnan toimesta muutaman kerran viikossa. Lahjoitusruokaa jaetaan asukkaille ja ylijäävää ruokaa säilytetään päiväkeskuksen tiloissa ja on tarjolla asukkaille. Mutterimajassa on ruokaryhmä perjantaisin, jolloin asukkaat valmistavat yhteisen aterian osittain lahjoitusruuista ja Sininauhan tarjoamista ruokatarvikkeista. Mutterimajassa on järjestetty lasikorujen tekoa sekä piirustus ja maalausryhmiä. Pihalla oli asukkaiden rakentama kasvihuone ja terassi ja mahdollisuus grillaukseen.

Koska kyseessä on päihtetön asumispalvelu, ei asunnoissa eikä muutenkaan alueella saa käyttää päihteitä. Mutterimajassa on nollatoleranssi. Asukkaita puhallutetaan, ja jos asukas puhaltaa kaksi kertaa promilleja on seurauksena irtisanominen. Ohjaajien mukaan puhallutukset nollautuvat vuoden sisällä. Tupakointi asunnoissa on kielletty. Irtisanomisen seurauksena asukas ei joudu kuitenkaan kadulle, vaan hänet ohjataan muualle.

Esteettömyys / vammaisuus

Mutterimajan piha-alue on tasamaata ja päärakennukseen ja rivitaloasuntoihin oli luiskat. Lähitöllä on julkisen liikenteen pysäkki, josta pääsee Hyrylän keskustaan.

Paloturvallisuus

Jokaisessa asunnossa on palovaroitin ja viiteen asuntoon on asennettu sprinkleri-järjestelmä. Asuntojen kuntoa tarkistetaan säännöllisin väliajoin muun muassa liiallisen palokuorman vuoksi. Viimeinen palotarkastuspöytäkirja toimitettiin oikeusasiamiehelle.

Henkilökunta

Henkilökuntaa on yhteensä kolme, joista kaksi on asumisohjaajia ja yksi on sosiaalinen talonmies. Keskustelun mukaan työntekijöitä on riittävästi.

Asiakaspalaute

Mutterimajalla järjestetään viikoittain Mutterikokous, johon kaikilla asukkailla on mahdollisuus osallistua. Lisäksi kerran vuodessa tehdään kirjallinen asiakaspalautekysely.

Omavalvontasuunnitelma on yksikön seinällä esillä.

Vuoden teema: yksityisyys

Oikeusasiamiehen kanslian erityisenä tarkastusteemana vuonna 2018 on oikeus yksityisyyteen. Tämän vuoksi tarkastuksilla kiinnitetään erityisesti huomiota myös siihen, miten tarkastuskohdeessa huomioidaan henkilön yksityisyys ja toimitaan niin, että mm. toimintatavoissa ja kohteessa yksityisyys toteutuu paremmin.

Jokaisella asukkaalla on oma asunto ja asukkailla on kulkuoikeus omiin asuntoihin omilla avaimilla ympäri vuorokauden.

TARKASTUSHAVAINNOT

Mutterimajan rivitalot ja päärakennus muodostavat viihtyisän pihapiirin. Tarkastuksen aikana Mutterimajan asukkaita oli tekemässä kaiteita asuntojen edessä oleville terasseille. Päärakennuksessa on avarat ja kodikkaat yhteistilat.

Keskustelussa asukkaiden kanssa tuotiin esille sitä, että on tärkeää, että on olemassa Mutterimajan kaltaisia päihdeettömiä tukiasumisyksiköitä. Kielteisenä asiana tuotiin esille se, että Mutterimajalla ei enää ole käytössä omaa autoa, jolla asukkaita vietiin muun muassa Hyrylän keskustaan. Käytyjen keskustelujen perusteella Mutterimaja on asianmukainen kooltaan ja viihtyisä päihdeyksikkö, jossa asukkaiden ja henkilökunnan vuorovaikutus oli mutkatonta.

ARVIO

Tarkastus ei antanut apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinille aihetta toimenpiteisiin.